รายวิชาประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๑๔๑๐๒

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การขยายอำนาจของสุโขทัย

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

ครูอาทิตย์ ศรีรุ้ง

Challenge

ให้นักเรียนวาดแผนที่ประเทศไทยในปัจจุบัน

แผนที่อาณาจักรสุโขทัย

การขยายอำนาจของสุโขทัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

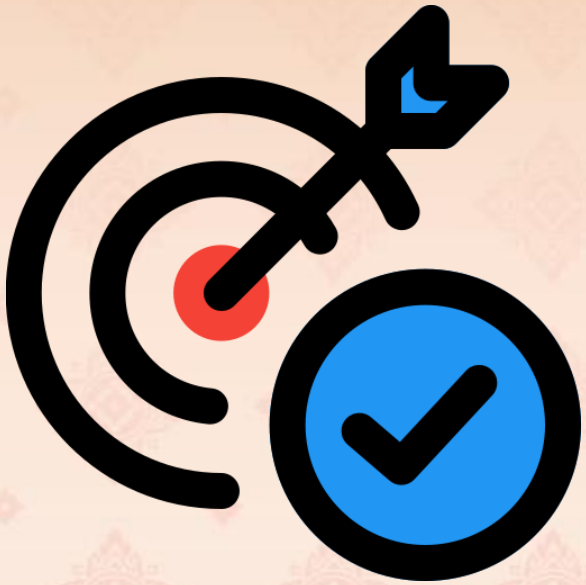

เราจะเรียนเรื่อง : การขยายอำนาจของสุโขทัย

เพื่อ : กำหนดขอบเขตของอาณาจักรสุโขทัยได้พอสังเขป

การปกครองในอาณาจักรสุโขทัย (สุโขทัยในช่วงต้น)

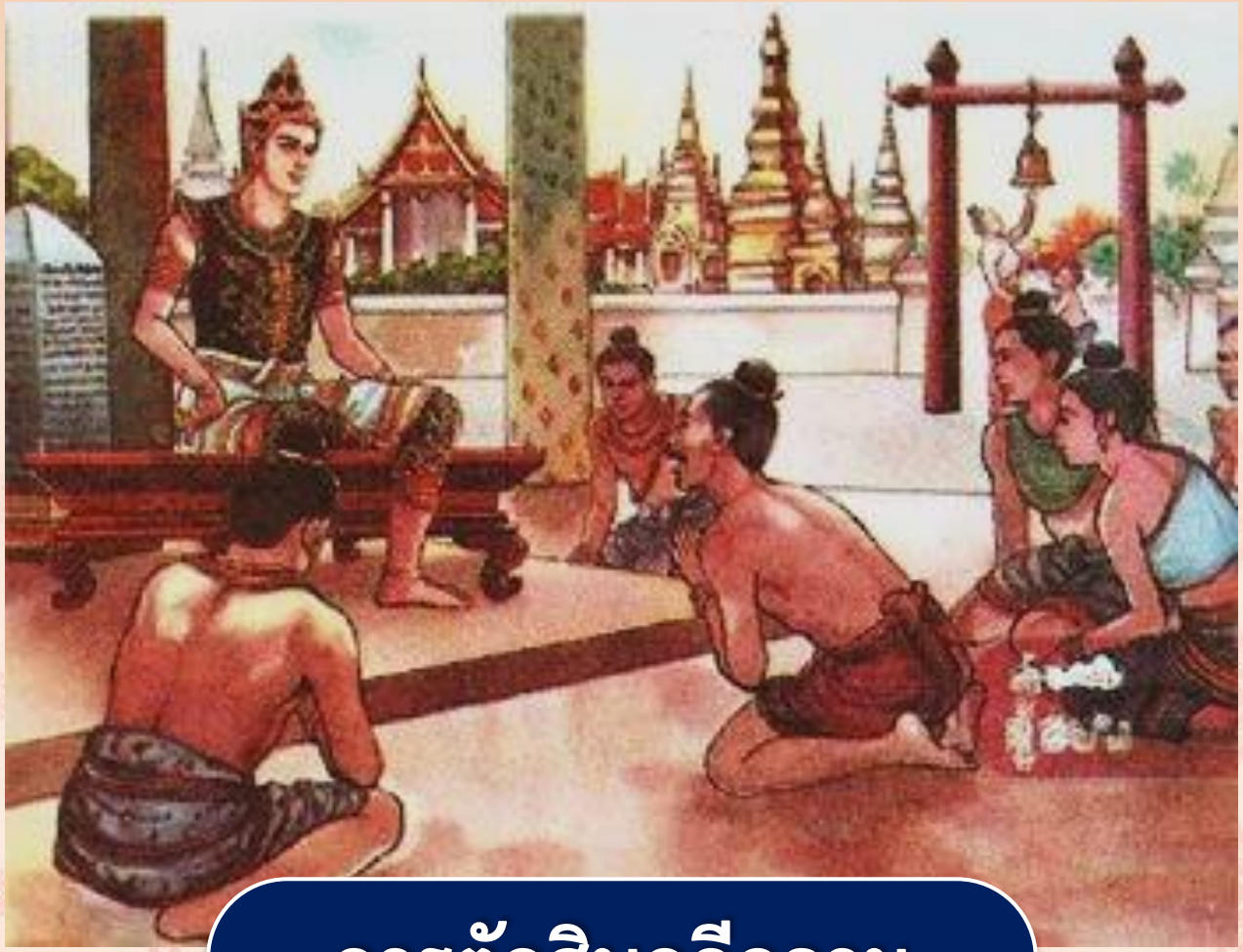

การตัดสินคดีความ

กระดิ่งพ่อขุน จำลอง

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๑ - ๒

"...ในปากประตูมีกะดิ่งอันณึ่ง แขวนไว้หั้น(นั้น) ไพร่ฟ้าหน้าปก(ประชาชนที่มีทุกข์ร้อน) กลางบ้าน กลางเมือง มีถ้อยมีความ เจ็บท้องข้องใจ มักจักกล่าว เถิงเจ้า(ถึงเจ้า) เถิงขุน(ถึงขุน) บ่ไร้(ไม่ยาก) ไปลั่นกะดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้า เมืองได้ยินเรียกเมือ(ไป) ถามสวนความแก่มันด้วยซื่อ ไพร่ในเมืองสุโขทัยนี้จึ่งชม"

แผนที่อาณาจักรสุโขทัย

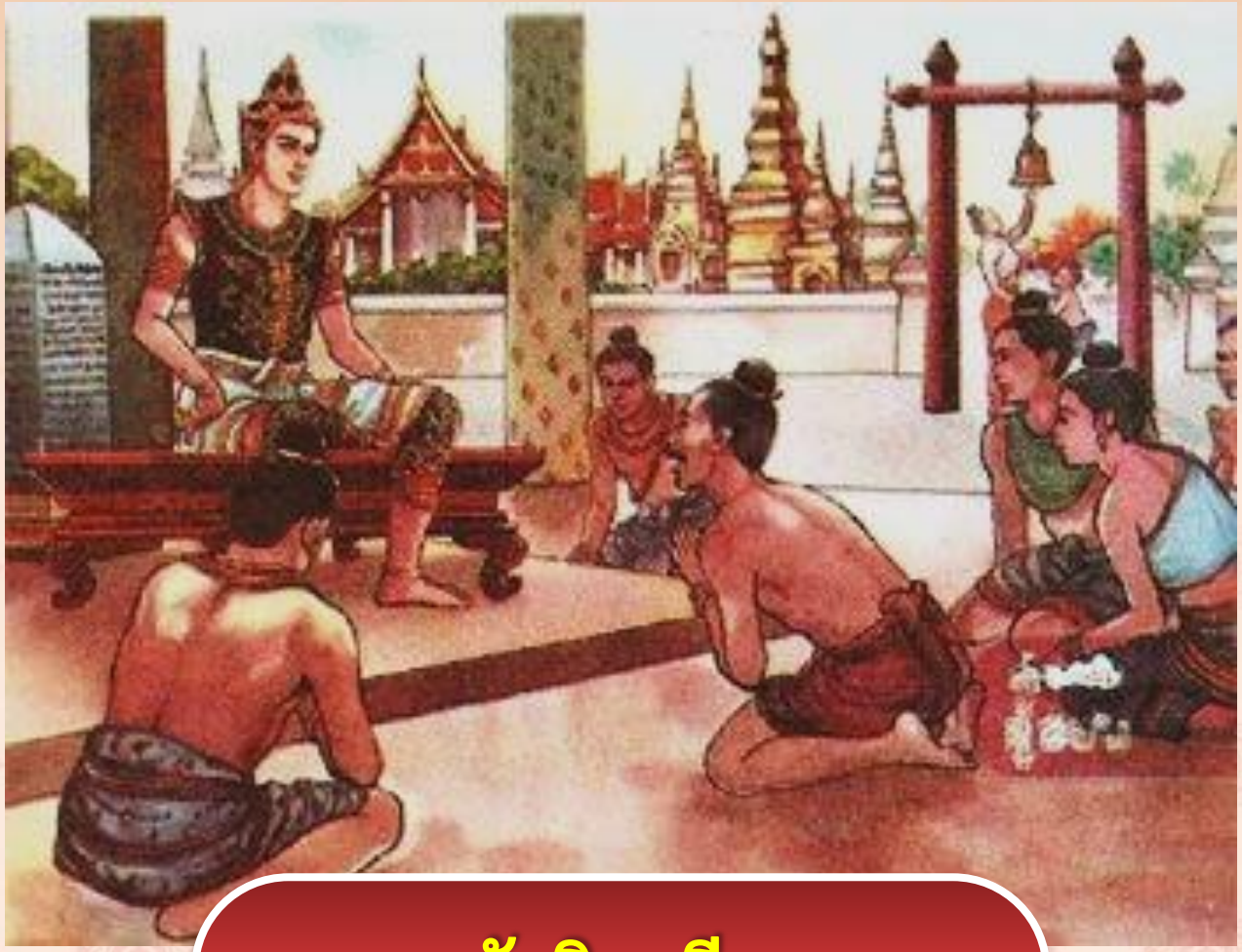

การตัดสินคดีความ

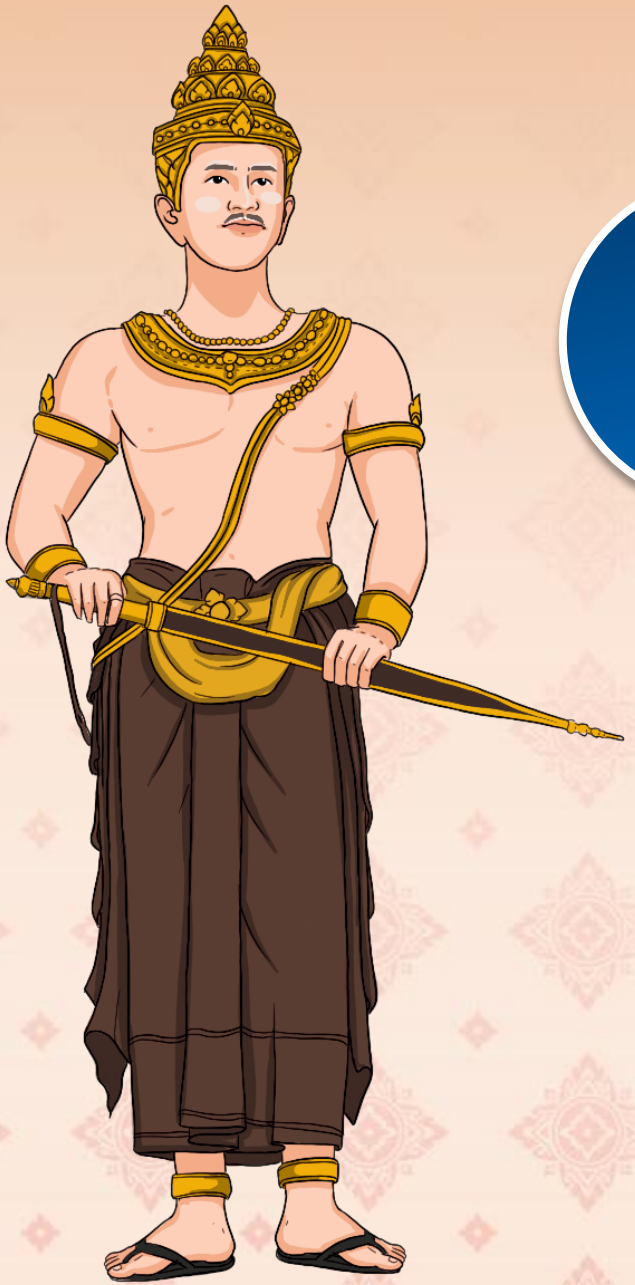

อาณาเขตของอาณาจักรสุโขทัย

จารึกพ่อขุนรามคำแหง

(ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑)

ช่วยเราได้ !

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

๑

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

ปี ๑๒๐๕ ศก ปีมะแม

พ่อขุนรามคำแหงหาใคร่ใจในใจ

แลใส่ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมี

เพื่อขุนผู้นั้นใส่ไว้

พ่อขุนพระรามคำแหงนั้นหา

เป็นท้าวพระยาแก่ไทยทั้งหลาย ...”

๒

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

หาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนไทยทั้งหลาย
ให้รู้บุญ รู้ธรรมแท้
แต่คนอันมีในเมืองไทยด้วยรู้
ด้วยแกล้วด้วยหาญด้วยแคะ
หาคนจักเสมอมิได้ อาจปราบฝูงข้าเสิก
(ข้าศึก) มีเมืองกว้างช้างหลาย ปราบ”

เมืองโบราณในอาณาจักรสุโขทัย
โดย อ.ศรีศักร วัลลิโภดม

๓

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

เบื้องตะวันออก

รอด สรลวง สองแคว ลุมบาจาย
สคา เท้าฝั่งของ (โขง) เถิง
เวียงจันทน์ เวียงคำเป็นที่แล้ว

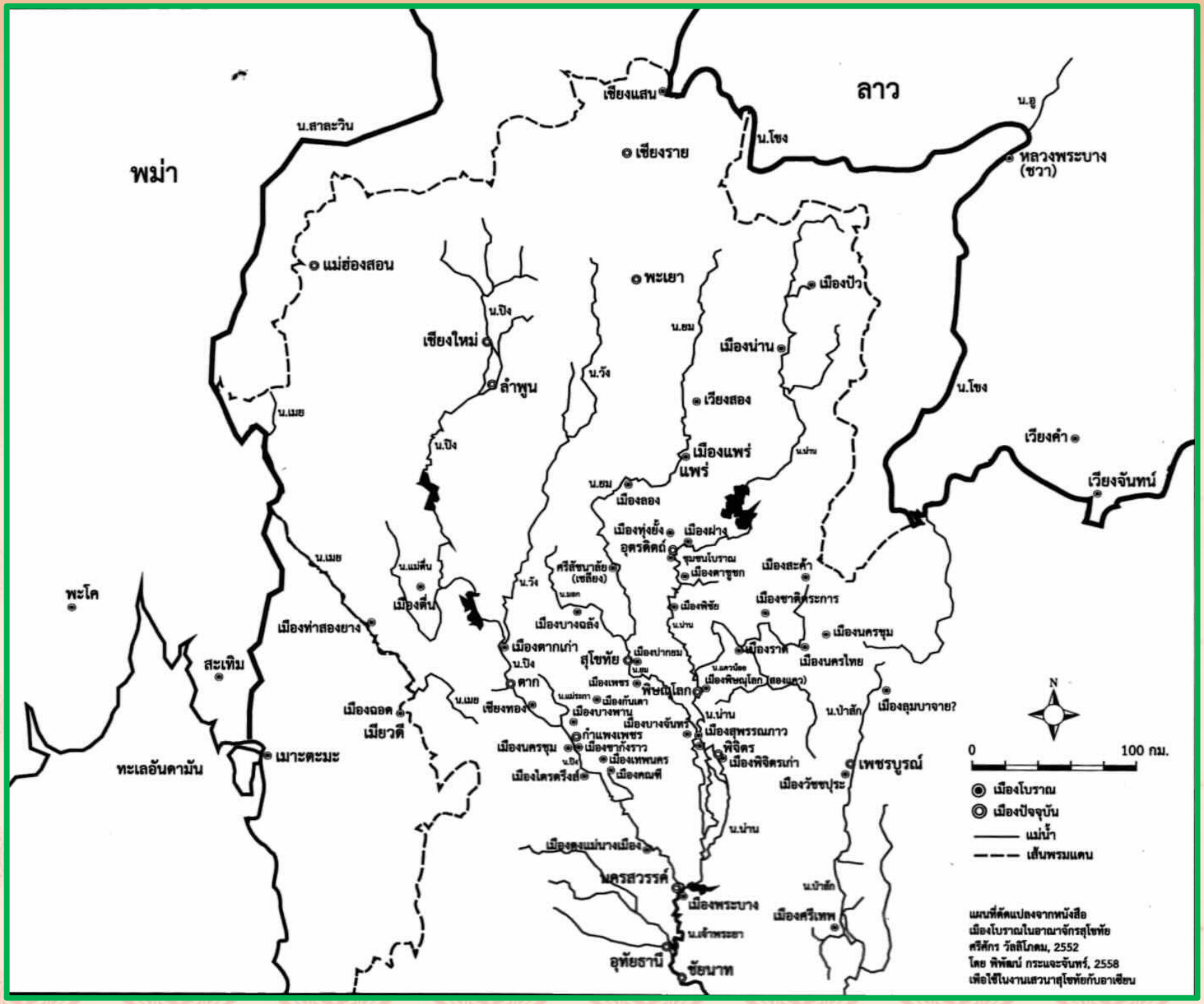

เบื้องตะวันออก

๔

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

เบื้องหัวนอน (ทิศใต้)

รอดคนที พระบาง แพรก

สุพรรณภูมิ ราชบุรี

เพชรบุรี ศรีธรรมราช

ฝั่งทะเลสมุทรเป็นที่แล้ว

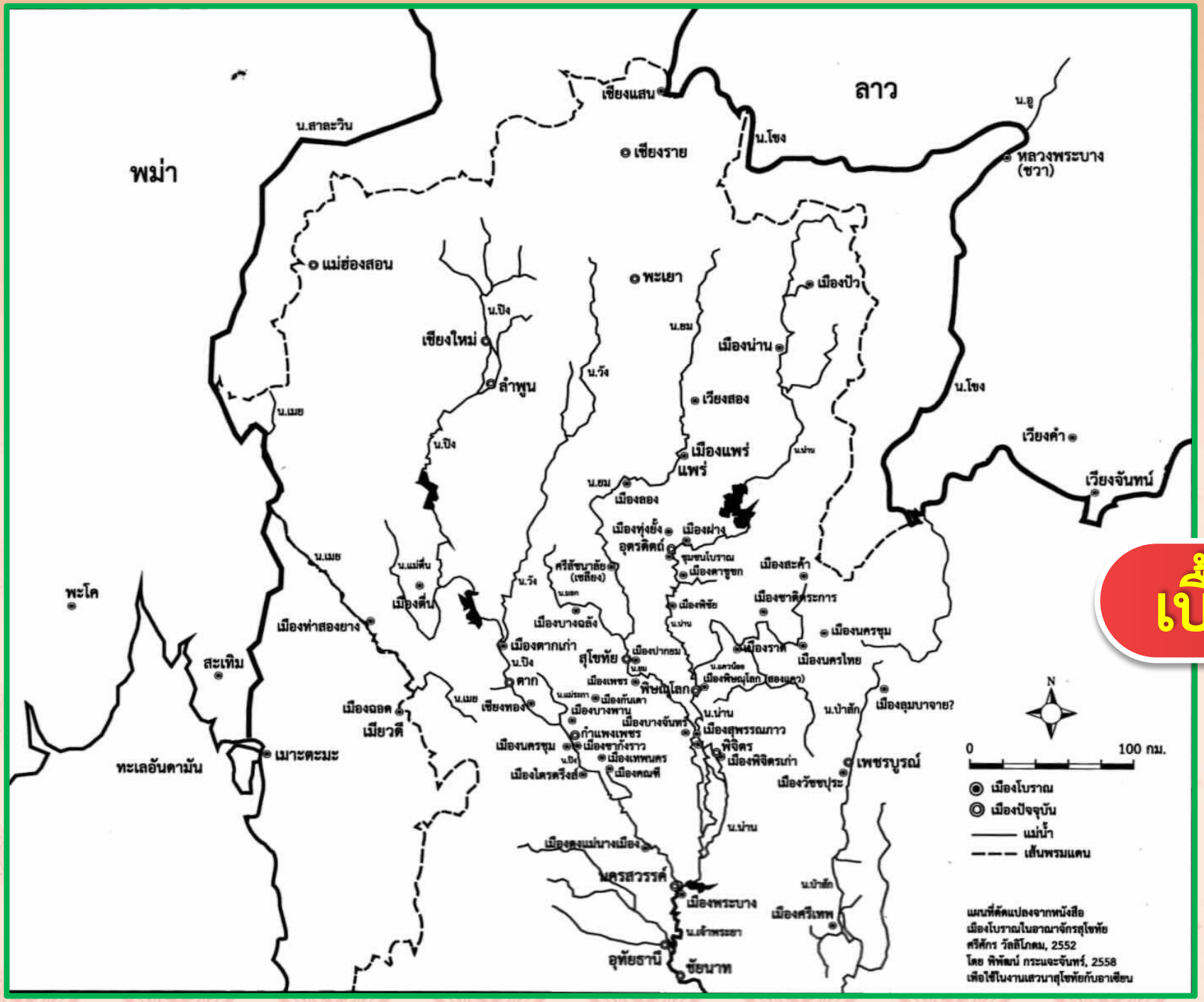

เบื้องหัวนอน (ทิศใต้)

๕

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

เบื้องตะวันตก

รอดเมืองฉอด หงสาวดี

สมุทรหาเป็นแดน

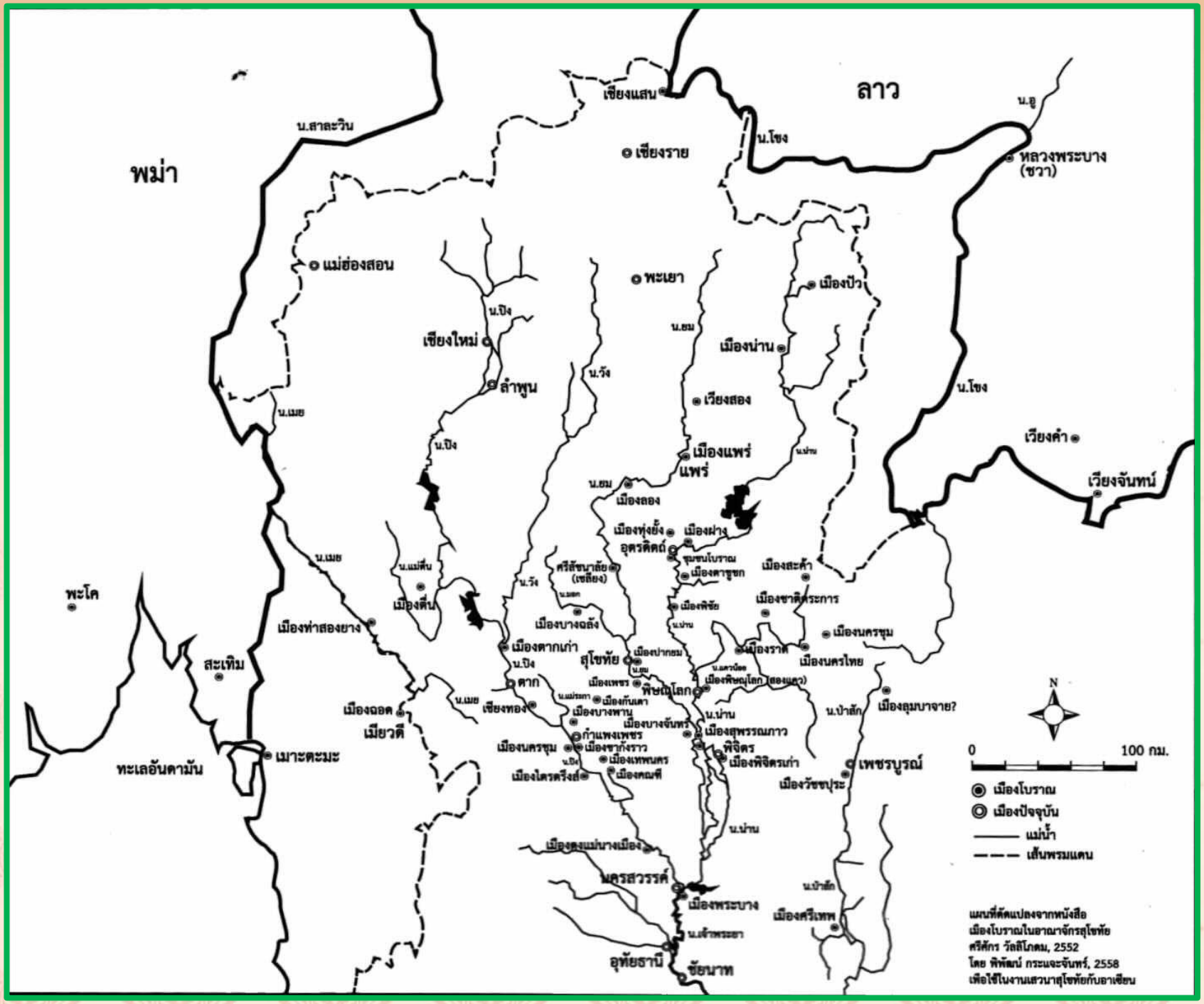
ลาว
พม่า
เชียงแสน
เชียงราย
น.โขง
น.สาละวิน
น.อู
หลวงพระบาง (ขวา)
แม่ฮ่องสอน
พะเยา
เมืองปัว
เชียงใหม่
ลำพูน
เมืองน่าน
เวียงสอง
เมืองแพร่
แพร่
เวียงคำ
เวียงจันทน์
พะโค
สะเทิม
เมืองท่าสองยาง
เมืองตีน
เมืองลอง
เมืองทุ่งยั้ง
เมืองฝาง
อุตรดิตถ์
เมืองสะค้า
เมืองชาติตระการ
เมืองนครชุม
เมืองบางฉลัง
เมืองตากเก่า
สุโขทัย
เมืองราด
เมืองนครไทย
ตาก
พิษณุโลก
เมืองฉอด
เมียวดี
เชียงทอง
เมืองบางพาน
เมืองบางจันทร์
เมืองสุพรรณภาว
พิจิตร
เมืองนครชุม
เมืองชากังราว
เมืองพิจิตรเก่า
เมืองไตรตรึงส์
เมืองคณฑี
เพชรบูรณ์
เมืองวัชชปุระ
เมืองลุมบาจาย?
ทะเลอันดามัน
เมาะตะมะ
เมืองคงแม่นางเมือง
นครสวรรค์
เมืองพระบาง
เมืองศรีเทพ
อุทัยธานี
ชัยนาท
0
100 กม.
เมืองโบราณ
เมืองปัจจุบัน
แม่น้ำ
เส้นพรมแดน
แผนที่ดัดแปลงจากหนังสือ
เมืองโบราณในอาณาจักรสุโขทัย
ศรีศักร วัลลิโภดม, 2552
โดย พิพัฒน์ กระแจะจันทร์, 2558
เพื่อใช้ในงานเสวนาสุโขทัยกับอาเซียน

เบื้องตะวันตก

๖

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

เบื้องตีนนอน (ทิศเหนือ)

รอดเมืองแพร่ เมืองม่าน...

เมืองพลัว พ้นฝั่งของ (โขง)

เมืองชวาเป็นที่แล้ว

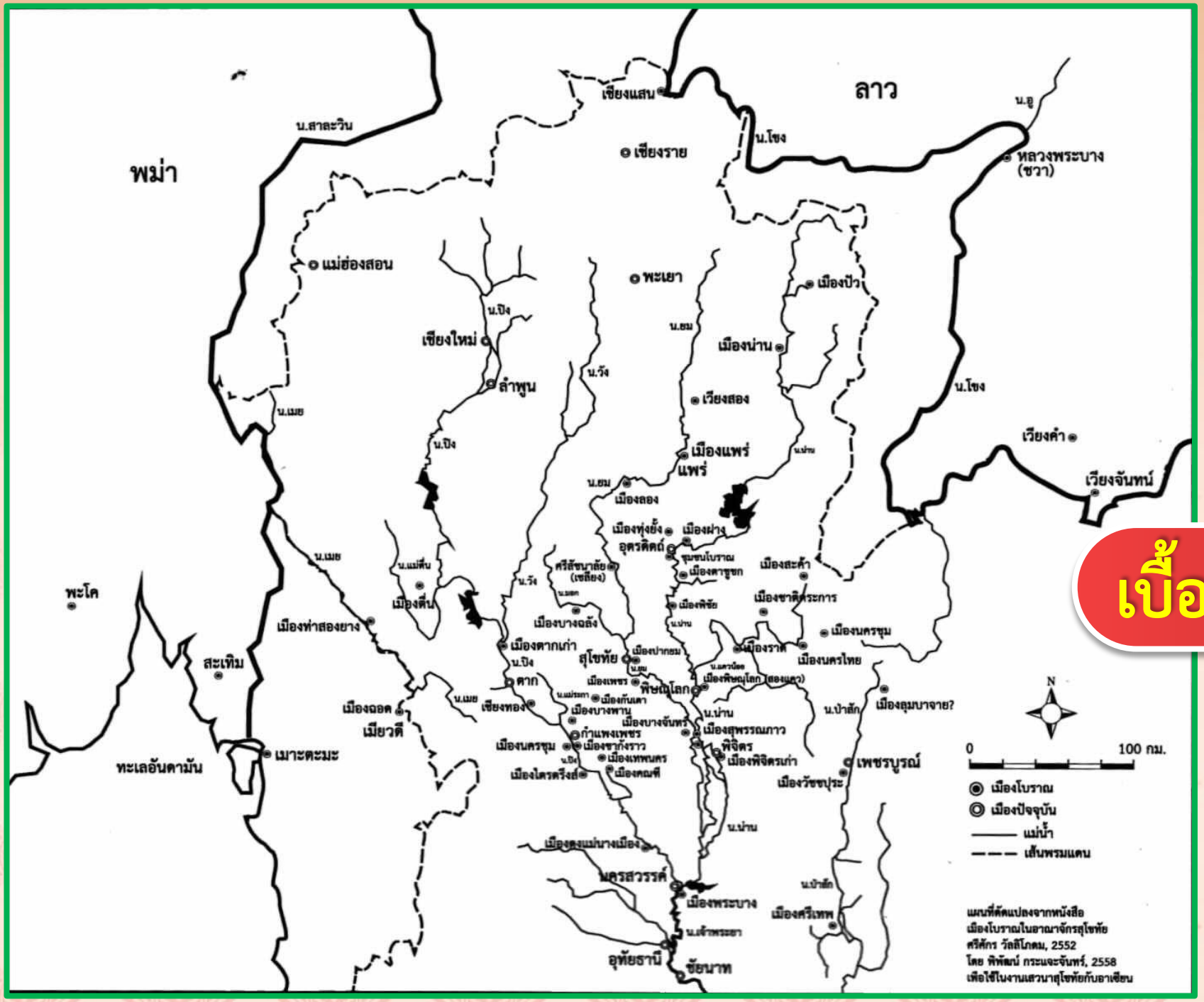

เบื้องตีนนอน (ทิศเหนือ)

คำถามชวนคิด

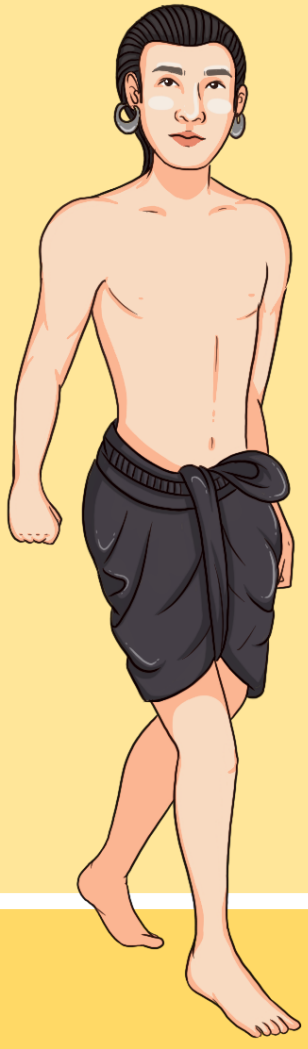

นักเรียนคิดว่า

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๔

เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อหรือไม่

ศึกขุนสามชนเมืองฉอด

ที่มาของภาพ : https://www.silpa-mag.com/history/article_16730

ฉอด = สอด

Moei

รู้หรือไม่

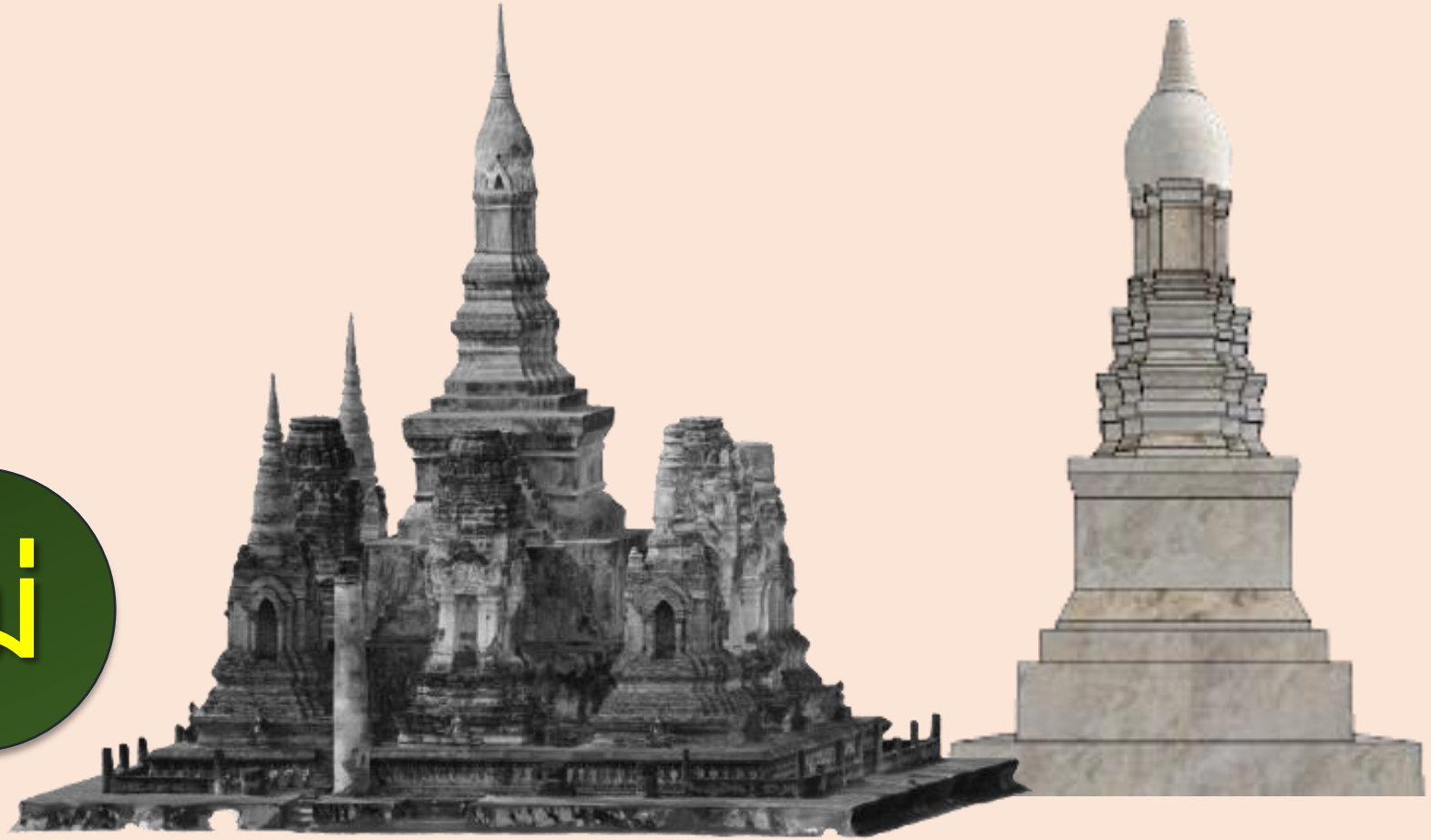

ที่มาของภาพ : http://www.reurnthai.com/index.php?topic=3622.0

“เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์”

เป็นสถาปัตยกรรมเอกลักษณ์ของศิลปะสุโขทัย

เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์

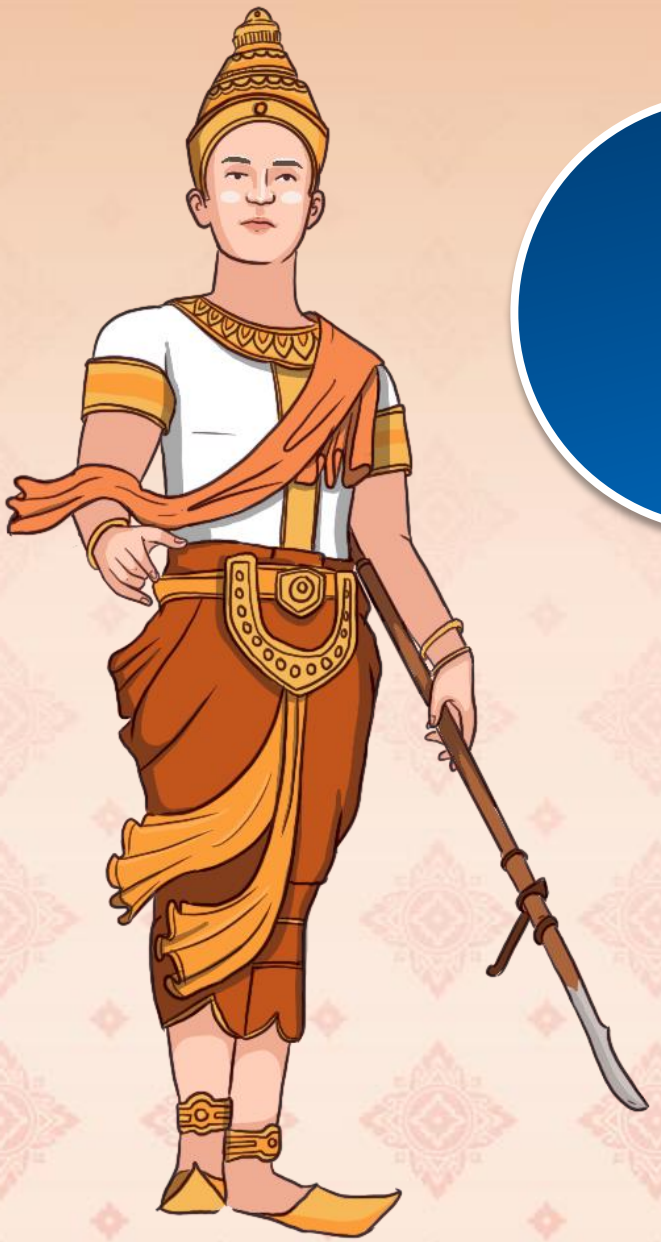

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศของอาณาจักรสุโขทัย

ความสัมพันธ์กับล้านนา

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

ความสัมพันธ์กับนครศรีธรรมราช

จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ ๒

เบื้องตะวันตก เมืองสุโขทัยนี้มีอไรญิก
พ่อขุนรามคำแหงกระทำโอยทาน
แก่มหาเถรสังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร
หลวกกว่าปู่ครูในเมืองนี้ทุกคน
ลุกแต่เมืองศรีธรรมราชมา
ในกลางอรัญญิกมีพิหารอันณึ่ง
มนใหญ่ สูงงามแก่กม
มีพระอัฏฐารศอันณึ่งลุกยืน

สุโขทัย

อยุธยา

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย)

ความสัมพันธ์กับอยุธยา

ทำเลที่ตั้งของอยุธยา

- พื้นที่เพาะปลูก
- แหล่งน้ำ
- การค้า
- ทางออกสู่ทะเล ค่อนข้างไกล
- ชัยภูมิในการป้องกันการรุกราน

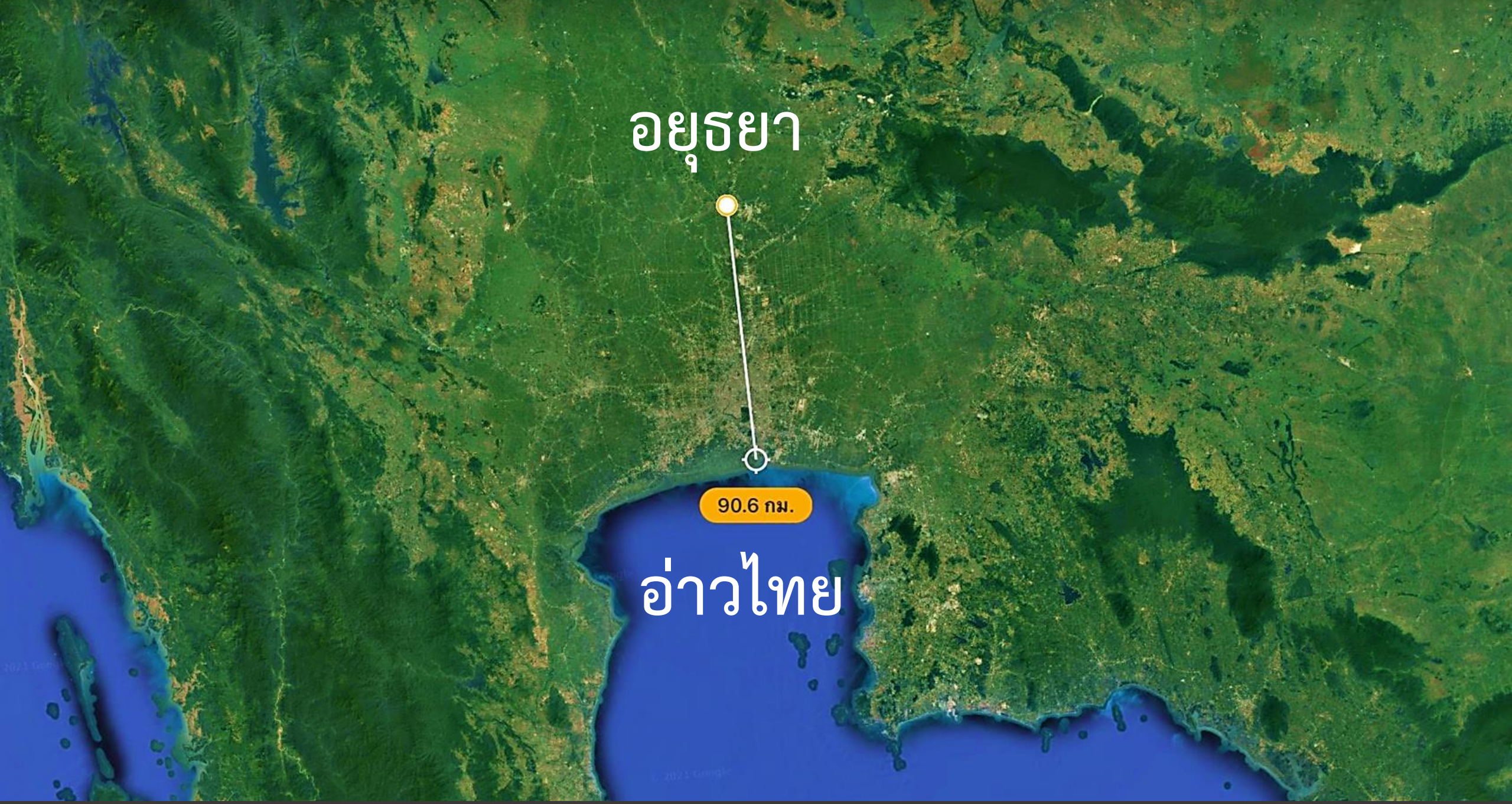

ที่มาของภาพ : google earth

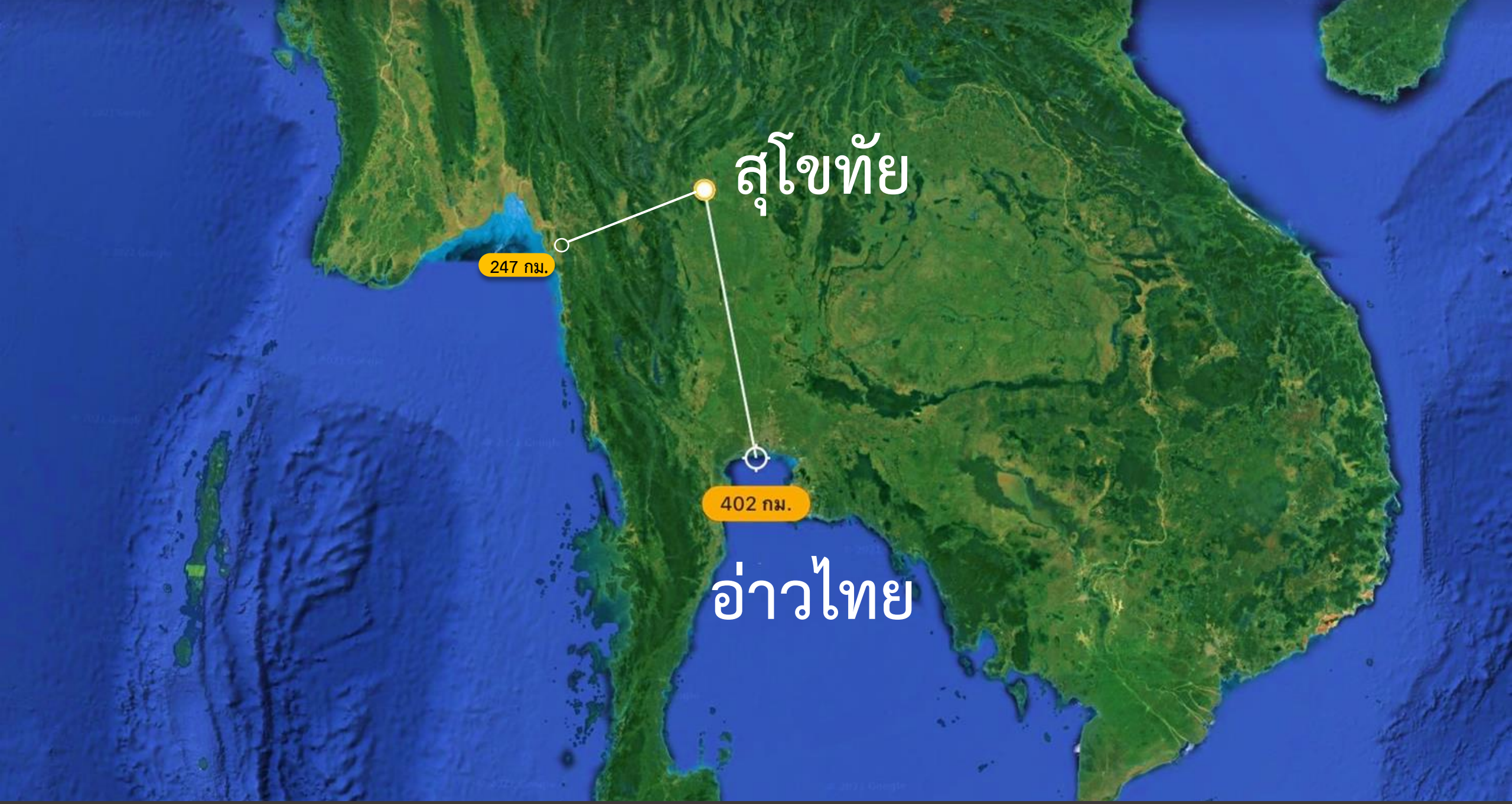

ที่มาของภาพ : google earth

แผนที่อาณาจักรสุโขทัย

ขั้นปฏิบัติ

สรุปความรู้จากการศึกษาจาก

สื่อ powerpoint เรื่อง : การขยายอำนาจของสุโขทัย

ใบงานที่ ๘ เรื่อง : การขยายอำนาจของสุโขทัย

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรม**นักเรียน**

๑ นักเรียนศึกษาสื่อ powerpoint เรื่อง : การขยายอำนาจของสุโขทัย

๒ นักเรียนทำใบงานที่ ๘ เรื่อง : การขยายอำนาจของสุโขทัย

คำชี้แจงกิจกรรม**ครูปลายทาง**

๑ ครูแจกใบงานให้นักเรียนศึกษาและลงมือทำ

๒ ครูอ่านคำสั่งในใบงาน

๓ ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๘ เรื่อง การขยายอำนาจของสุโขทัย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พระมหากษัตริย์และภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง การขยายอำนาจของสุโขทัย
รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๑๔๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนอ่าน จารึกหลักที่ ๑ ด้านที่ ๔ แล้วจึงเขียนแรเงาอาณาเขตของอาณาจักรสุโขทัย

ปี ๑๒๐๕ ศก ปีมะแม พ่อขุนรามคำแหงหาใคร่ใจในใจ แลใส่ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมีเพื่อขุนผู้นั้นใส่ไว้ พ่อขุนพระรามคำแหงนั้นหาเป็นท้าวพระยาแก่ไทยทั้งหลาย หาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนไทยทั้งหลายให้รู้บุญรู้ธรรมแท้ แต่คนอันมีในเมืองไทยด้วยรู้... ด้วยแกล้วด้วยหาญ ...หาคนจักเสมอมิได้ อาจปราบฝูงข้าเสิก *(ข้าศึก)* มีเมืองกว้างช้างหลายปราบเบื้องตะวันออกรอด**สรลวง สองแคว ลุมบาจาย สคา**เท้าฝั่งของ *(โขง)* เถิง**เวียงจันทน์ เวียงคำ**เป็นที่แล้ว เบื้องหัวนอน *(ทิศใต้)* รอด**คนที พระบาง แพรก สุพรรณภูมิ มีราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช** ฝั่งทะเลสมุทเป็นที่แล้ว เบื้องตะวันตกรอด**เมืองฉอด...หงสาวดี** สมุทรหาเป็นแดน เบื้องตีนนอน *(ทิศเหนือ)* รอด**เมืองแพร่ เมืองม่าน...เมืองพลัว** พ้นฝั่งของ *(โขง)* เมืองชวาเป็นที่แล้ว

ใบงานที่ ๘

การขยายอำนาจของสุโขทัย

ตอนที่ ๑

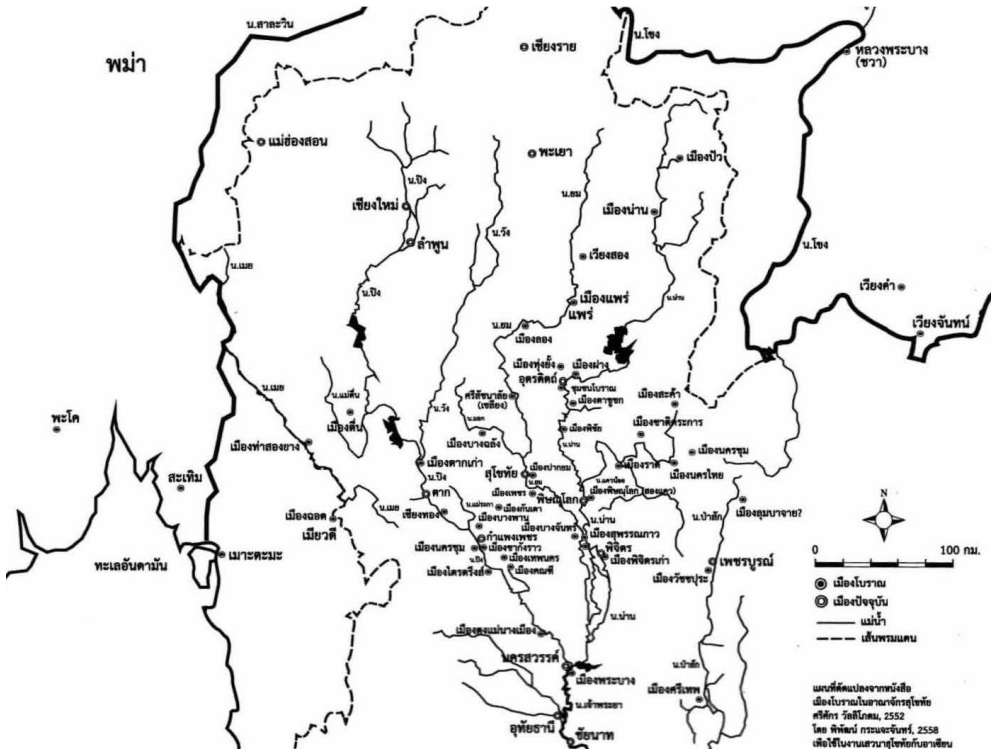

ใบงานที่ ๘

การขยายอำนาจของสุโขทัย

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่กำหนดให้ดังต่อไปนี้

R - (Reflexion) มีอาณาจักรโบราณอื่นที่ร่วมสมัยกับสุโขทัยหรือไม่	C - (Connect) ในท้องถิ่นของนักเรียนมีร่องรอยโบราณวัตถุหรือโบราณสถานสมัยสุโขทัยบ้างหรือไม่
....	....
A - (Applied) เราจะรู้อาณาเขตของสุโขทัย<u>ที่แท้จริง</u>ได้อย่างไร?	
....	

ใบงานที่ ๘

การขยายอำนาจของสุโขทัย

ตอนที่ ๒

เฉลย ใบงานที่ ๘ การขยายอำนาจของสุโขทัย

ปี ๑๒๐๕ ศก ปีมะแม พ่อขุนรามคำแหงหาใคร่ใจในใจ แลใส่ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมีเพื่อขุนผู้นั้นใส่ไว้ พ่อขุนพระรามคำแหงนั้นหาเป็นท้าวพระยาแก่ไทยทั้งหลาย หาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนไทยทั้งหลายให้รู้บุญรู้ธรรมแท้ แต่คนอันมีในเมืองไทยด้วยรู้...ด้วยแกล้วด้วยหาญ ...หาคนจักเสมอมิได้ อาจปราบฝูงข้าเสิก (ข้าศึก) มีเมืองกว้างช้างหลาย ปราบเบื้องตะวันออกรอดสรลวง สองแคว ลุมบาจาย สคา เท้าฝั่งของ (โขง) เถิงเวียงจันทน์ เวียงคำเป็นที่แล้ว เบื้องหัวนอน (ทิศใต้) รอดคนที พระบาง แพรก สุพรรณภูมิ มีราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช ฝั่งทะเลสมุทรเป็นที่แล้ว เบื้องตะวันตกรอดเมืองฉอด...หงสาวดี สมุทรหาเป็นแดน เบื้องตีนนอน (ทิศเหนือ) รอดเมืองแพร่ เมืองม่าน...เมืองพลัว พ้นฝั่งของ (โขง) เมืองชวาเป็นที่แล้ว

เฉลย ใบงานที่ ๘ การขยายอำนาจของสุโขทัย

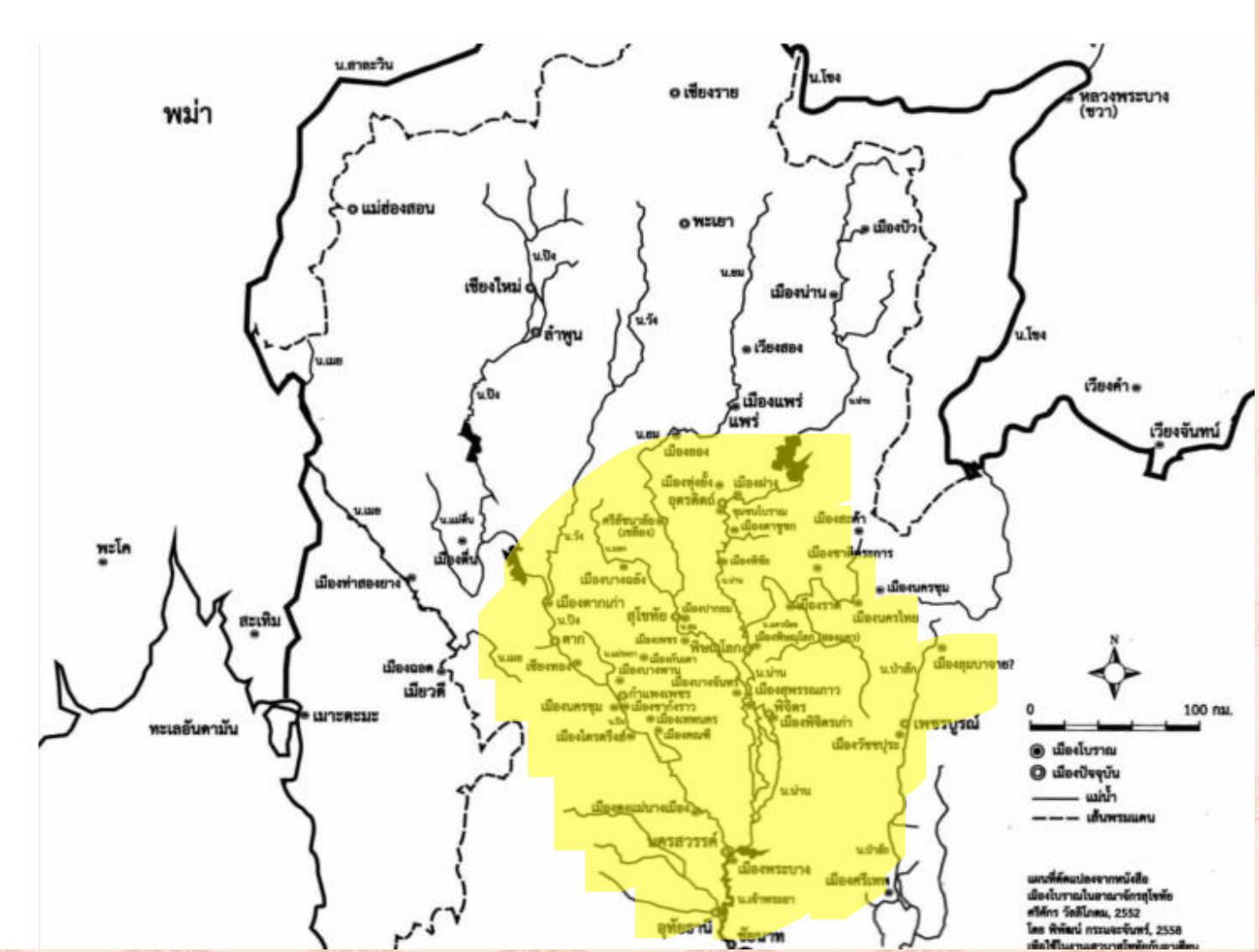

เฉลย ใบงานที่ ๘ การขยายอำนาจของสุโขทัย

R (Reflexion) มีอาณาจักรโบราณอื่นที่ร่วมสมัยกับสุโขทัยหรือไม่	C (Connect) ในท้องถิ่นของนักเรียนมีร่องรอยโบราณวัตถุหรือโบราณสถานสมัยสุโขทัยบ้างหรือไม่

ภาคกลางจะมีอาณาจักรอู่ทอง/สุพรรณภูมิ

ภาคเหนือมีอาณาจักรล้านนา

ภาคใต้มีอาณาจักรนครศรีธรรมราช

ภาคอีสานมีอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์

แต่ละพื้นที่จะมีโบราณวัตถุสถานที่มีลักษณะเฉพาะ

และอาจจะไม่มีลักษณะร่วมกับสุโขทัยแต่อย่างใด

ภาคเหนือมีอาณาจักรล้านนา

สุโขทัย

ภาคกลางจะมีอาณาจักรอู่ทอง/สุพรรณภูมิ

สุโขทัย

สุโขทัย

ภาคใต้มีอาณาจักรนครศรีธรรมราช

สุโขทัย

ภาคอีสานมีอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์

เฉลย ใบงานที่ ๘ การขยายอำนาจของสุโขทัย

A - (Applied) เราจะรู้อาณาเขตของสุโขทัยที่แท้จริงได้อย่างไร?
จากหลักฐานสุโขทัยในท้องถิ่น ซึ่งทำให้กำหนดได้ว่ามีอาณาเขตเฉพาะ ในภาคกลางตอนบนของไทยเท่านั้น

สรุปบทเรียน

การขยายอำนาจของสุโขทัย

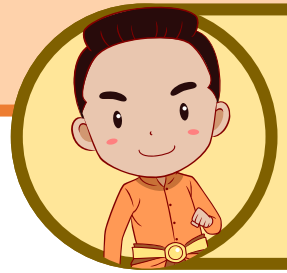

สรุปบทเรียน

การขยายอำนาจของอาณาจักรสุโขทัย ได้ขยายอำนาจออกไปยังดินแดนต่าง ๆ นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อครอบครองแหล่งทรัพยากรและเพื่อควบคุมเส้นทางการค้า ตลอดจนสร้างความมั่นคงให้กับเมืองหลวงของอาณาจักร ซึ่งในสมัยสุโขทัยใช้ระบบเมืองหลวงคู่ ในครึ่งแรกได้แก่ ศรีสัชนาลัย - สุโขทัย ในรัชกาลพญาลิไท ได้ย้ายเมืองหลวงไปเป็น พิษณุโลก -กำแพงเพชร ซึ่งเป็นผลให้อาณาจักรมีสถานะทางความมั่นคงและทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

บทเรียนครั้งต่อไป

รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

การทูตสุโขทัย

สามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่

https://www.dltv.ac.th

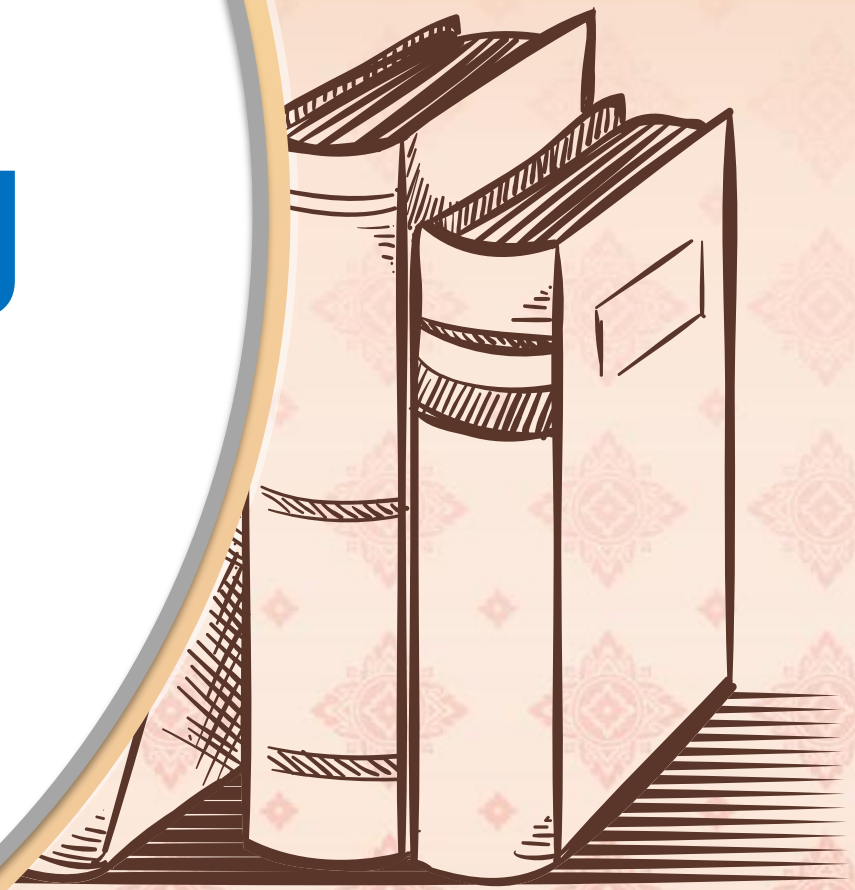

ความจริงในสายธารประวัติศาสตร์
มีเพียงหนึ่งเดียว..แต่มักถูกถ่ายทอดด้วยมุมมองที่
หลากหลายกลายเป็นทั้งข้อเท็จและข้อจริง